

projednání a právním posouzení věci samy od sebe zkoumaly, zda jest splněna i tato další podmínka, nemůže býti na újmu žalovanému, že popíraje žalobní nárok pouze z nedostatku prvního předpokladu (poskytnutí výhody), neuplatňoval v řízení v první stolici ani v opravných spisech, zejména ani v dovolání konkrétních námitek také v tom směru, že není ani zákonem předpokládané příčinné souvislosti mezi poskytnutou výhodou a docílením vyrovnání, tím méně, když oba nižší soudy z právního nedopatření se touto otázkou ve svých rozhodnutích vůbec neobíraly. Ježto tedy tato pro rozhodnutí sporu závažná okolnost nebyla v nižších stolicích vůbec na přetřes vzata, bylo k dovolání zrušiti rozsudky obou nižších soudů pro tuto podstatnou vadu řízení a usnésti se, jak uvedeno (§ 496 čís. 3 a 513 c. ř. s.).

Čís. 6948.

Zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.

Vzhledem k §u 29 zák. jest soud oprávněn přezkoumati nálezný kárné komise i po stránce hmotného práva. Lhostejno, zda kárná komise byla orgánem zaměstnavatelovým či rozhodčím orgánem paritním. Třebas se strany shodly, že o propuštění zaměstnancově má rozhodnouti kárná komise bez odvolání, nejsou tím dotčena práva zaměstnancova (povinnosti zaměstnavatelovy), vyplývající z §u 29 zák., zjistí-li se dodatně, že byl zaměstnanec na základě kárného nálezu propuštěn bez důležitého důvodu.

Není důvodem k propuštění obchodního pomocníka, že se v soukromém životě vydával neprávem za doktora a profesora.

(Rozh. ze dne 30. března 1927, Rv I 1870/26.)

Žalobce byl zaměstnán u žalované pojišťovny jako pojišťovací úředník. Kárným nálezem byl uznán vinným, že 1. se neprávem vydával za profesora, aniž měl k tomu předběžná studia, a na základě padělaného diplomu za doktora pařížské university, a že se tím dopustil podvodu, nabyv takto výhody ve svém postavení na úkor jiných kolegů a 2. opravoval původní záznamy sběrací listiny na zlatý poklad republiky československé tím způsobem, že úhrnných 2677 Kč zmenšil o 150 Kč, a tím poškodil zlatý poklad Československé republiky. Na základě tohoto nálezu kárné komise byl žalobce žalovanou ze služby propuštěn. Tvrdě, že tímto propuštěním utrpěl škodu na požitcích a odbytém, domáhal se žalobce její náhrady. Procesní soud první stolice uznal žalobní nárok důvodem po právu, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Po stránce právní posoudil první soud věc správně. Ustanovením §u 34 služ. ř. odůvodnil žalobce jen výši nároku. Důvod jeho založil na předpisu §u 29 zák. o obch. pom. pro bezdůvodné propuštění ze služby. Vinu žalované odůvodnil procesní soud skutečností, že majíc podle §u 29 čís. 6 služ. ř. možnost nejen nález potvrditi,

a akomodujíc se mu, pokáraného propustiti, nýbrž i bud' z části nebo vůbec od potrestání upustiti, přece se s řádně nezískaným nálezem konformovala a žalobce dle návrhu kárné komise bez odbytného hned propustila. Náзор ten je správný, neboť i kdyby bylo správným mínění žalované, že není oprávněna přezkoumati nález kárné komise o vině, je jisto, že měla právo navržený trest zmírniti neb odpustiti. A toho práva měla užiti po správném názoru procesního soudu proto, že nález byl vydán na základě řízení řádně neprovedeného, o čemž se přesvědčiti měla právo. Neučinivši tak, dopustila se viny a je nejen podle §u 29 zák. o obch. pom., nýbrž i podle §u 1162 obč. zák. a §u 1295 obč. zák. povinna žalobci náhradou škody tím utrpěné. Důsledkem toho nelze uznati za důvodnou námitku odvolatelčiny, že žalobní nárok je v zásadě nesprávně založen. Vždyť nejde o nález rozhodčího soudu, nýbrž disciplinární komise, který může, pokud se týče musí býti přezkoumán řádným soudem nejen potud, zda došlo k němu formálně správně, nýbrž i co do věcné oprávněnosti důvodu předčasného propuštění žalobcova ze služby. Jdeť o soukromé právo soukromého úředníka, který se domáhá náhrady podle §u 29 zák. o obch. pom. pro bezdůvodné propuštění ze služby. Předpis tohoto §u 29 jest předpisem velícím, jenž služebním řádem (smlouvou) vyloučen ani omezen býti nesmí, a soud musí proto zkoumati, zda tu je skutečně důvod k propuštění. Pokud odvolatelka vytýká, že první soud také nedbal, že skutečnosti zjištěné kárnou komisí a pozdějším řízením trestním i civilním ji opravňují k okamžitému propuštění žalobce, přehlíží, že tyto nyní uvedené důvody propuštění nejsou v nálezu, o který tu jedině jde, a pokud jsou, že neopravňovaly žalovanou k propuštění žalobce — z důvodů prvním soudem uvedených. Podle §u 34 čís. 3 služ. ř. mohl býti žalobce ze služby propuštěn jen cestou řádného disciplinárního řízení. Pak ale musí propuštění jeho předcházeti řízení a nález disciplinární a nikoliv i skutečnosti, o kterých se týž ani nezmiňuje. Mínil-li odvolatelka, že není oprávněna přezkoumati nález kárného výboru dle služebního řádu, nedbá předpisu jeho §u 29 čís. 6. Má-li právo nález potvrditi, má důsledně také právo jej přezkoumati a zachovati se pak podle výsledku přezkoumání dle dalšího předpisu tohoto §u 29 čís. 6. Procesní soud tvrdí, že ji služ. řád nezavazuje ke zkoumání správnosti nálezu, netvrdí však, že k tomu nemá práva. Vždyť ona ručí za škodu z bezdůvodného propuštění svého zaměstnance dle §u 29 zák. o obch. pom. Potvrdila-li tedy nález své disciplinární komise, přejala veškerou zodpovědnost za formální i materiální správnost disciplinárního nálezu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolací soud, prozkoumaj rozsudek především po právní stránce, souhlasí s odvolacím soudem, že žalobní nárok jest po právu důvodem a že není oprávněně dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. Z následujících vývodů bude dále patrné, že nejsou oprávněny ani další dovolací dů-

vody §u 503 čís. 2 a 3, neboť k rozhodnutí sporu postačily úplně výsledky řízení provedeného před soudem první stolice, a skutkové předpoklady, na nichž spočívá rozhodnutí sporu ve hlavní věci, nejsou v rozporu se spisy. Není proto vůbec třeba zabývatí se blíže těmito důvody. Co do vyřízení důvodu §u 503 čís. 4 nelze úplně zachovati myšlenkový postup dovolacího spisu, ježto vývody jeho nejsou tak spořádané, jak vyžaduje toho věc k úplnému objasnění. Též dovolací soud vychází z názoru, že právním základem sporného nároku je předpis §u 29 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. o obchodních pomocnících, a že propuštění žalobce ze služby u žalovaného ústavu stalo se jedině z důvodů vytčených v kárném nálezu, ne z důvodů, jimiž žalovaná strana snaží se dodatně ospravedlniti ono propuštění. Ze spisů jest patrné, že žalovaný ústav pokusil se nejprve o to, propustiti žalobce bez kárného řízení, ale vytkl jako důvod propuštění jen nepravost předloženého diplomu doktorského a nepravdivost veškerých údajů žalobcových. Teprve na odpor žalobcův použil formálního kárného řízení, v němž šlo právě o zjištění a vytčení důvodů, pro které byl žalobce propuštěn ze služby. Důvody ty jsou patrné z obžaloby a nálezu, postačí proto tyto dvě přílohy k posouzení, ze kterých důvodů byl žalobce propuštěn ze služby. I dovolací soud bude uvažovati jedině o těchto důvodech, neboť žalovaný ústav propustil žalobce ze služby výslovně na základě kárného řízení, pokud pak v tomto řízení nebyly uplatněny další skutečnosti jako důvody propuštění, nelze usouditi na jiné, než že neuplatnil těchto dalších skutečností proti žalobci jako důvodů propuštění a že mu je prominul. Nemůže proto dodatně namítnouti jiné důvody. Nezáleží na tom, jaká fakta měla kárná komise před sebou v listinných dokladech, neboť byla vázána žalobou, kterou podalo ředitelství ústavu na žalobce, a nebyla oprávněna uznati ho vinným dalšími činy, jimiž žalobce snad skutečně porušil své služební povinnosti. Bylo proto přezkoumati kárný nález po stránce, zda činy, jimiž žalobce byl uznán vinným, byly skutečně tak důležitými důvody, by na základě jich mohl býti propuštěn ze služby. Posouzení to děje se na základě služebního řádu, jenž uznán byl závazným pro obě strany, dále pak podle zákona o obch. pom., pokud jeho ustanovení byla pojata do služebního řádu. Podle §u 23 tohoto řádu jsou určeny pořádkové a disciplinární tresty na porušení povinností zaměstnanců. Povinnosti ty jsou přesně vytčeny v §u 4 pod čís. 1. až 11., při čemž pod čís. 12. připomíná se výslovně, že porušení povinností vytčených v předchozích odstavcích stíhá se kárným řízením. V řízení před nižšími soudy nebylo uvažováno o tom, pod které z těchto ustanovení daly by se zahrnouti skutečnosti vytčené v nálezu jako porušení služebních povinností. Věc je však tak prostá a jasná, že není třeba doplniti jednání v tomto směru. Mohlo by jíti jedině o požadavek bezúhonného života podle čís. 11., ale bezúhonnost mohla by žalobci býti odepřena jen na základě trestního rozsudku a ne nálezu kárné komise. Postačí proto, že nebylo tvrzeno, že byl žalobce uznán soudně vinným trestným skutkem pro některý z činů uvedených v nálezu. Již po této stránce vznikají pochybnosti o tom,

zda kárná komise byla vůbec oprávněna navrhnouti propuštění žalobcovo jako trest pro skutečnosti uvedené v nálezu. Ale § 27 poslední odstavec přiznává jí právo uznati na propuštění, zjistí-li se provedeným řízením některá ze skutkových povah opravňujících zaměstnatele k předčasnému propuštění zaměstnance podle zákona o obch. pom. I kdyby se dalo z toho dovoditi, že služební řád převzal tím předpis §u 27 zákona o obch. pom., nelze shledati v tvrzených skutečnostech skutkovou povahu některé podmínky předčasného propuštění vytčené v tomto §u, a to ani v poslední větě odst. 1., t. j. ztrátu důvěry zaměstnatelovy. Z kárného nálezu ve spojení se skutkovými zjištěními nižších soudů vyplývá, že kárná komise pokládala a prohlásila počínání si žalobcovo v soukromém jeho životě za porušení služebních povinností, ač právě jednání žalobcovo nemělo se služební jeho činností nic společného. Vydával-li se žalobce neprávem za doktora a profesora, činil tak jen v soukromí, ne v úředním svém působení, neboť nebylo ani tvrzeno, že dosáhl vyššího postavení u žalovaného ústavu na základě nepravého diplomu anebo na základě přímého tvrzení, že je profesorem. Záleželo na správě žalovaného ústavu, by vyžádala si od žalobce listinné doklady o tom, zda je skutečně doktorem anebo profesorem, ještě než rozhodla o nějaké výhodě v úředním jeho postavení, chtěla-li skutečně přihlídnouti k vyššímu jeho vzdělání. Vynášel-li se žalobce vymyšlenou hodností nebo vyšším vzděláním před veřejností, nebylo to za prokázaných skutečností podvodem, jak mínila kárná komise, a to ani tehdy, kdyby byla správa ústavu skutečně tomu věřila a proto poskytla žalobci jakékoli výhody z toho důvodu. Správa ústavu neměla k tomu opravdové příčiny pro nedostatek dokladu o správnosti tvrzení, jimiž žalobce ve svém mimoúředním životě a působení dával si tvářnost člověka vyššího vzdělání, než jaké ve skutečnosti měl. Pokud žalobce nesprávných těch údajů nepoužil přímo, by se domohl nějaké služební výhody, t. j. pokud tak nepřednesl úředně, nebyl podvodníkem, nýbrž jen jedním z mnohých, kteří tímto celkem neškodným způsobem hledí vyhověti své ješitnosti. V tomto ohledu označil jednání žalobcovo zcela správně již soud prvního stupně. Také změna sběrné listiny na zlatý poklad nebyla objektivně s to, by učinila žalobce nehodna důvěry zaměstnatelovy. Nešlo ani tu o věc služební, nýbrž o soukromý počin žalobcův. Úpis nějaké částky k všeužitečnému, zejména vlasteneckému účelu není za všech okolností neodvolatelný, nejde tu o závazné právní jednání, nýbrž o dobrovolný příspěvek, poskytnutý z lásky a oddanosti k věci, tudíž s pocitem radosti. Rozmyslil-li si dárcce věc dodatně a žalobce jako sběratel mu vrátil upsanou a odvedenou částku, vymazal v listině úpis, nelze mluvit o poškození účele, jenž k dosažení svému vyžaduje ideální pohnutky a nesmí proto v dárci zanechat nepříjemný pocit oběti učiněné omylem anebo v přechodném jen nadšení. Z uvedeného je patrné, že kárná komise neuvažovala o věci objektivně, že si nebyla vůbec vědoma svého úkolu souditi jedině o služebních přečinech žalobcových a rozeznávati je od jednání jeho v soukromém životě. Není proto třeba zabývati se oprávněností kárného nálezu i po formální stránce. K po-

souzení věci postačí úplně, že důvody propuštění vytčené v nálezů ne-
stačily k propuštění žalobcovu ze služby, ani podle §u 27 zák. o obch.
pom., tím méně podle služebního řádu. Rozhodna je pro další posouzení
věci povaha §u 29 zák. o obch. pom., jenž podle §u 40 nemůže býti
zrušen aneb omezen ani úmluvou stran. Z tohoto ustanovení plyne
nejen právo soudu přezkoumati nález kárné komise i po stránce hmot-
ného práva, nýbrž nezáleží ani na tom, zda kárná komise jest orgánem
zaměstnatelovým či zda je rozhodčím orgánem paritním, poskytujícím
zaměstnanci více ochrany než zaměstnateli. Nerozhodné je, že žalobce
sám jako zaměstnanec přistoupil i v tomto směru na platnost služeb-
ního řádu a tím na ustanovení o kárném řízení. I když strany se shodly,
že o propuštění zaměstnancově má rozhodnouti kárná komise bez odvo-
lání, nemůže zaměstnanec tímto ustanovením služební smlouvy býti
omezen co do práva poskytnutého mu §em 29 zák. anebo dokonce o ně
připraven. Naproti tomu nemůže zaměstnatel býti sprostěn povinnosti
vyplývající pro něho z tohoto §u 29 ani tehdy, když propuštění zaměst-
nancovo stalo se na základě kárného nálezů, zjistí-li se dodatečně, že byl
přes to propuštěn bez důležitého důvodu. Na ručení zaměstnatelově
podle §u 29 nemění se nic ani provedením kárného řízení, třeba se tak
stalo orgánem, na němž se shodly obě strany služební smlouvou. Práva
vyplývající z §u 29 zůstávají zaměstnanci přes to zachována přímo proti
zaměstnateli. Není proto třeba shledati zavinění zaměstnatelovo v tom,
že potvrdil odsuzující nález kárné komise, ač mohl trest zmírniti anebo
zcela prominouti. Postačí úplně, že žalobce byl propuštěn ze služby bez
dležitého důvodu. V dalším důsledku toho nebylo třeba žalovati na
bezúčinnost kárného nálezů. Žalobce, byv podle svého tvrzení předčasně
propuštěn ze služby bez zákonné výpovědi, nemohl jinak, než domáhati
se nároku příslušejícího mu podle §u 29 zák. o obch. pom. po případě
podle služebního řádu. Mezitímným rozsudkem byl žalobní nárok uznán
důvodem po právu. Tím bylo vysloveno, že žalobce byl propuštěn ze
služby předčasně bez důležitého důvodu. Následky toho stíhají zaměst-
natele, jak bylo shora provedeno. Nebylo konečně třeba, by soud, jenž
uznal žalobní nárok důvodem po právu, omezil výrok svůj na otázku
služného. Pro mezitímný rozsudek postačí výrok, že žalobci přísluší
proti žalovanému ústavu jako zaměstnateli nárok podle §u 29, o výši
nároku bude jednáno dále a rozhodnuto konečným rozsudkem. Teprve
při tom bude uvažováno a rozhodnuto, zda žalobce má nárok pouze na
služné za zákonnou dobu výpovědní podle §u 29 zák. o obch. pom., či
také na odbytné podle §u 34 čís. 3 služ. řádu. Žalobce domáhá se úhrnné
částky jak služebních požitků za výpovědní dobu, tak i odbytného.
Prozatím jde však jen o otázku, zda byl žalobce propuštěn předčasně
t. j. bez důležitého důvodu čili nic. Ježto na otázku tu byla dána kladná
odpověď, bude uvažováno dále, které nároky vzešly žalobci z před-
časného propuštění. Že žalobci skutečně přísluší náhradní nároky,
o tom nemůže býti sporu, a bylo proto právem rozhodnuto mezitímným
rozsudkem, že nárok je důvodem po právu. Ostatní bude záležitosti na
výpočtu částky, na kterou žalobce má nárok. Zda má nárok na odbytné,

o tom nebylo třeba uvažovati, když soudy spokojily se s předběžným rozhodnutím, že žalobce má vůbec nárok podle §u 29 zákona o obch. pom. proti žalovanému ústavu. Ustanovení služ. řádu o odbytném nejsou tak přesná, by soudy mohly o tom rozhodnouti ihned, neboť číselné určení služebních požitků a odbytného nebyly by působily tolik obtíží, by nebyly soudy mohly rozhodnouti ihned konečným rozsudkem. Mezi-
 tímým rozsudkem nebylo tudíž vysloveno, že žalobce má nárok i na odbytné, a není proto třeba z tohoto důvodu změnití anebo zrušití rozsudek. Teprve při dalším jednání o určení výše náhradního nároku bude uvažováno a rozhodnuto i o odbytném podle §u 34 č. 3 služ. řádu.

Čís. 6949.

Knihovní poznámka spornosti jest přípustna pouze tehdy, jest-li odporováno jsoucím tu vkladu, při žalobě o přiznání věcného práva jen, když se opírá o vydržení, nikoliv však, domáhá-li se žaloba knihovního převodu ku splnění kupní smlouvy.

(Rozh. ze dne 30. března 1927, R II 34/27.)

Návrhu žalobce, by byla knihovně poznamenána jeho žaloba, již se domáhal knihovního převodu nemovitosti ku splnění kupní smlouvy, soud první stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Stěžovatel vytýká usnesení rekursního soudu, že jest zřejmě nesprávné, že spočívá na nesprávném výkladu knihovního zákona a odporuje též spisům. Tvrdí, že jeho žaloba, kterou se domáhá knihovního převodu domu, opřena je především o § 418 obč. zák. 3. věta a že žádá pouze, by žalovaní byli nuceni uznati také knihovně jeho vlastnické právo, že tedy nežaluje pouze o splnění smlouvy, nýbrž uplatňuje také podle §u 418 obč. zák. nabytý nárok vlastnický, a to že je právo knihovní. Tvrdí, že toto jeho vlastnické právo ke sporné nemovitosti je porušeno a ohroženo vkladem vlastnického práva ve prospěch žalovaných, poněvadž mohou prodejem nebo zatížením nemovitosti jeho nárok před rozhodnutím rozepře zcela zmařiti, že tedy na tuto věc dopadá předpis §u 61 knih. zákona, podle kterého sluší povolití poznámku spornosti nejen ohledně vkladu, jenž byl neplatný již od počátku, nýbrž i ohledně vkladu, jenž se stal teprve později neplatným, když totiž pomínul právní důvod, pro který byl povolen původně platný vklad. Že vklad vlastnického práva pro žalované byl původně platný, později však tím, že stěžovatel nabyl neknižovně vlastnictví podle §u 418 obč. zák., pozbyl platnosti, a že, poněvadž tento neplatný vklad ohrožuje jeho vlastnické právo, domáhá se žalobou zrušení onoho vkladu, čímž jsou splněny podmínky povolení poznámky žaloby podle §u 61 knih. zákona.